REFLECTIEPAPER
OKTOBER 2026

Naar een bredere definitie van thuis

Vier vragen na twee jaar Mijn Pleegouders

EEN REFLECTIE VANUIT DE PRAKTIJK

VIER VRAGEN AAN IEDEREEN DIE BIJ PLEEGZORG BETROKKEN IS

1 TOEGANKELIJKHEID
Wie past in ons beeld van het ‘geschikte pleeggezin’?

2 GELIJKWAARDIGHEID
Zien we pleegouders als gelijkwaardige partners of vooral als beschikbare plek?

3 IDENTITEIT
Moet en kan een kind zelf aangeven dat het herkenning nodig heeft?

4 SAMENWERKING
Als gemeenschappen verantwoordelijkheid nemen, maken we daar dan ruimte voor?

INLEIDING

Een kind begint niet opnieuw wanneer het ergens anders gaat wonen

Ieder kind heeft recht op een thuis waar het veilig is, zich gezien voelt en zichzelf herkent.

Niet bij je eigen ouders en familie kunnen wonen is al ontwrichtend genoeg. Een pleeggezin maakt dat verlies niet ongedaan.

Wanneer kinderen ergens anders moeten opgroeien, zijn wij als betrokken volwassenen verplicht zo goed mogelijk aan te sluiten. Bij wat ze nodig hebben, waar ze vandaan komen en wie belangrijk voor hen zijn. Zodat ze niet ook nog de verbinding met hun achtergrond of delen van zichzelf hoeven te verliezen.

Vanuit die overtuiging gingen we twee jaar geleden met Stichting Mijn Pleegouders het pleegzorglandschap in. Nieuwsgierig en actiegericht. We ontmoetten bevlogen professionals, betrokken pleegouders en mensen die wilden bijdragen.

We interesseerden honderden mensen voor pleegouderschap. Inmiddels zijn **ruim 300 mensen** verbonden aan onze infrastructuur: van mensen met eerste vragen tot gezinnen die klaarstaan om een kind een (tijdelijk) thuis te bieden.

We creëerden **‘stap 0’**: ruimte vóór de formele aanmelding. Waar vragen welkom zijn, iemand met je meedenkt en vertrouwen kan groeien. Daaruit ontstond een community die oproepen deelt, kennis opdoet en ervaringen en steun uitwisselt. We combineren persoonlijk contact met het volgen van belangstelling en vervolgstappen, zodat we kunnen leren waar mensen verder komen en waar zij vastlopen.

We zagen kansen, maar ook hoe goede wil en bereidheid kan vastlopen. Na twee jaar leggen we daarom **vier vragen** voor aan onszelf én aan iedereen die bij de pleegzorg betrokken is. Als deel van ditzelfde landschap nodigen we uit om samen naar de antwoorden te zoeken.

Leeswijzer: met ‘een kind’ bedoelen we alle kinderen die (tijdelijk) niet bij hun eigen ouders wonen.

1

TOEGANKELIJKHEID

Wie past in ons beeld van het ‘geschikte pleeggezin’?

Achter campagnes, voorwaarden en gesprekken zit vaak een stilzwijgend beeld van het geschikte gezin: de woning, de werktijden, de taalvaardigheid en de manier van opvoeden die vanzelfsprekend lijken. Wie zich daarin niet herkent, voelt zich minder snel welkom en aangesproken. De vraag is wie we zo onbedoeld buitensluiten.

Zorgvuldig beoordelen is noodzakelijk. Tegelijk moeten we onderzoeken of het hele proces voldoende aansluit bij verschillende gezinnen en leefwerelden. Want in de praktijk vallen mensen uit gemeenschappen die de pleegzorg nu nog weinig bereikt al vóór de intake buiten de boot, omdat het gangbare beeld van het geschikte gezin te smal is.

WAT KINDEREN NODIG HEBBEN

Dat smalle beeld wringt met wat kinderen nodig hebben. Volgens het Kinderrechtenverdrag hebben kinderen na een uithuisplaatsing recht op verbinding met de cultuur, religie, etniciteit en taal van hun gezin van herkomst. Het NJi benadrukt dat aansluiting bij die achtergrond ook de kans vergroot dat een plaatsing goed gaat.[2]

Juist die pluriforme gezinnen lijken nu nog te weinig in beeld. Het tekort is daarmee mogelijk niet alleen kwantitatief, maar ook **relationeel**: het gaat dan om gezinnen die aansluiten bij wie een kind in de kern is.

Die mismatch begint al ver voordat iemand bij een pleegzorgorganisatie aanklopt. Mensen hebben eerst bewustwording, herkenning en vertrouwen nodig. Reguliere wervingskanalen bereiken vooral de bekende vijver, die onvoldoende aansluit bij de leefwerelden van pleegkinderen. De ervaring van Mijn Pleegouders met **‘stap 0’** laat zien dat de bereidheid er is, mits we durven aansluiten bij hún realiteit in plaats van te wachten op een formele aanmelding.

VRAAG 1 · TOEGANKELIJKHEID, VERVOLG

Het tekort aan beschikbare, passende gezinnen is reëel. Maar waar het precies ontstaat, weten we nog te weinig: wie we bereiken, wie een volgende stap zet en waar we mensen verliezen.

Er zijn landelijke cijfers over pleegzorg. Maar gebruiken we die genoeg om werving en begeleiding te verbeteren, en om vooruit te kijken naar welke gezinnen kinderen de komende jaren nodig hebben? Ook Mijn Pleegouders wil de eigen aanpak steeds scherper volgen: wat werkt, voor wie en waar is iets anders nodig?

Laten we landelijke data en eigen ervaringen daarom niet alleen registreren, maar benutten: om aannames te toetsen, werving fundamenteel te verbreden en te bouwen aan een pleegzorg waarin ieder kind zichzelf mag blijven herkennen.

Voordat we concluderen dat mensen niet willen, moeten we onderzoeken wie onze uitnodiging bereikt. En wat er daarna gebeurt.

2

GELIJKWAARDIGHEID

Zien we pleegouders als gelijkwaardige partners of vooral als beschikbare plek?

Wie zich aanmeldt voor pleegzorg, biedt iets groots aan: een veilige haven in het eigen leven voor een kind dat veel heeft meegemaakt. Maar hoe ontvangen we die bereidheid? Ervaren kandidaten een open dialoog waarin we samen grenzen en mogelijkheden verkennen, of belanden ze in een toelatingsexamen waarin zíj vooral moeten bewijzen dat ze mogen meedoen? Die benadering is bepalend voor het hele proces.

Stel: een gezin kan niet starten omdat de woning te klein is. Een jaar later is het verhuisd. Wie belt nog eens? En wanneer pleegouders stoppen: wie bedankt hen, vraagt hoe het gaat en houdt contact?

In *Waarom stoppen pleegouders?*[1]

21%

van de bevraagde pleegouders meldde dat geen aandacht aan de afronding was besteed.

72%

sloot tegelijk niet uit later opnieuw iets voor kwetsbare kinderen te betekenen, via pleegzorg of anderszins.

Zodra iemand niet direct ‘inzetbaar’ is, dooft het contact. Daarmee verliezen we niet alleen waardevolle mensen, maar beperken we ook de mogelijkheden voor kinderen die hen zo hard nodig hebben.

Als we pleegouders zien als het kloppend hart van pleegzorg, moet dat voelbaar zijn in elke fase. Vanaf de eerste belangstelling, bij een ‘nog niet’, tijdens een plaatsing en de opvoeding, en na een afscheid.

Gelijkwaardig partnerschap betekent dat de waarde van mensen verder reikt dan hun actuele beschikbaarheid.

3

IDENTITEIT

Moet en kan een kind zelf aangeven dat het herkenning nodig heeft?

Een kind verhuist nooit alleen: zijn geschiedenis, familie, taal en geloof reizen mee.

Vinden we het belangrijk dat een kind zichzelf herkent in het gezin en de mensen om zich heen? Krijgt dat prioriteit bij matching en begeleiding? Zien we erkenning van identiteit als onderdeel van emotionele veiligheid?

Of wachten we totdat het kind zelf zegt dat er iets ontbreekt?

Onderzoek en ervaringskennis onderstrepen het belang van erkenning van de eigen achtergrond voor een gezonde identiteitsontwikkeling. Het NJi beschrijft hoe weinig aandacht daarvoor kan bijdragen aan te veel aanpassing aan het pleeggezin.[2]

Maar een jong kind kan toekomstige identiteitsvragen nog niet overzien of onder woorden brengen. Een kind dat ergens graag bij wil horen, spreekt verschillen bovendien misschien niet gemakkelijk uit.

Een positieve identiteit, weten wie je bent en trots kunnen zijn op je herkomst en uiterlijk, is volgens het NJi nodig om staande te blijven, juist bij uitsluiting en discriminatie.[2] De stem van het kind serieus nemen vraagt daarom meer dan luisteren naar wat het vandaag kan zeggen. Het vraagt ook aandacht voor wat nog geen woorden heeft. Volwassenen moeten beschikbare kennis over identiteit meewegen, blijven luisteren en ruimte maken voor het kind om alle delen van zichzelf te behouden.

Een gedeelde achtergrond garandeert geen goede match. Maar herkenning is wel een voorwaarde voor emotionele veiligheid. Wij moeten die verantwoordelijkheid dragen, juist vóórdat het kind erom hoeft te vragen.

Het kind hoeft niet eerst vast te lopen voordat wij verantwoordelijkheid nemen voor zijn identiteitsontwikkeling.

4

SAMENWERKING

Als gemeenschappen verantwoordelijkheid nemen, maken we daar dan ruimte voor?

Binnen Mijn Pleegouders zien we dagelijks de kracht van gemeenschappen. Mensen delen oproepen, verdiepen zich in pleegouderschap, stellen hun huis open en steunen elkaar.

Vervolgens moet die bereidheid ergens terechtkunnen. Daar lopen mensen nu nog tegen drempels in het systeem aan. Hoe sluiten organisaties en communitypartners samen aan bij wat mensen nodig hebben? En welke aannames staan daarbij mogelijk in de weg?

In meerdere gesprekken met pleegzorgprofessionals hoort Mijn Pleegouders bijvoorbeeld: **'We bellen mensen na een informatieavond niet na, want dat voelt opdringerig.'** Een begrijpelijke zorg. Tegelijk leert onze ervaring dat mensen een belletje juist prettig en helpend kunnen vinden.

Waarom zouden we dat voor hen invullen? We kunnen tijdens de avond ook vragen: 'Vind je het goed als we volgende week bellen?' De een wil rustig nadenken en zelf contact opnemen. De ander heeft behoefte aan een gesprek. Is er ruimte voor dat verschil?

We ontmoeten pleegzorgmedewerkers die willen meedenken, maar grenzen ervaren in tijd, middelen en beslisruimte. Dan ligt de vraag ook bij bestuur, beleid en opdrachtgevers: welke ruimte organiseren zij voor maatwerk? Wie maakt het mogelijk om een werkwijze aan te passen en te onderzoeken wat beter aansluit?

Wie gemeenschappen vraagt verantwoordelijkheid te nemen, moet ook ruimte organiseren om die verantwoordelijkheid samen waar te maken, vanuit een gelijkwaardige benadering.

TOT SLOT

Van vragen naar samen doen

Onze ervaring bij Mijn Pleegouders wijst naar één fundamentele beweging: communitygericht werken. Geen systeem dat dicteert, maar een gemeenschap die draagt. Daarin bouwen we relaties op, leren mensen elkaar kennen en dragen we samen verantwoordelijkheid voor pleegkinderen.

RELATIEGERICHT

Contact en betrokkenheid hebben waarde vóór, tijdens en na een plaatsing.

ONTWIKKELGERICHT

Onderzoeken wat mensen kunnen bieden en wat met voorbereiding en ondersteuning mogelijk wordt.

GELIJKWAARDIG

Professionele expertise verbinden met de kennis van kinderen, ouders, pleegouders en gemeenschappen.

NABIJ

Begrijpen hoe mensen leven, wat hen raakt en wat zij nodig hebben.

Mijn Pleegouders bouwde aan een werkwijze waarin vertrouwen, praktijkervaring en data hand in hand gaan. We delen onze lessen graag om het gesprek in de sector aan te jagen. Laten we samen de ruimte creëren waarin elk kind opgroeit met behoud van zijn eigen wortels en identiteit.

Want wanneer een kind niet bij de eigen ouders kan wonen, zijn wij als betrokken volwassenen verplicht verder te kijken dan een beschikbare plek.

Vragen, interesse in een gesprek of samenwerken? **info@mijnpleegouders.nl**

BRONNEN

1 Nederlands Jeugdinstituut, Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen en Jeugdzorg Nederland (2020). *Waarom stoppen pleegouders? Onderzoek naar omstandigheden, begeleiding en hoe pleegouders behouden kunnen worden.* De genoemde percentages betreffen de deelnemers aan dit onderzoek.

nji.nl/databanken/publicaties/waarom-stoppen-pleegouders

2 Nederlands Jeugdinstituut. *Identiteitsontwikkeling van pleegkinderen.* Aanvullend: Degener, C. J., Van Bergen, D. D. en Grietens, H. W. E. (2020). The ethnic identity complexity of transculturally placed foster youth in the Netherlands. *Children and Youth Services Review, 113*, 104957.

nji.nl/kennis/pleegzorg/identiteitsontwikkeling-pleegkinderen

doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.104957

Mijn Pleegouders

Vragen, interesse in een gesprek of samenwerken?

info@mijnpleegouders.nl

Stichting Mijn Pleegouders
Reactorweg 301, 3542 AD Utrecht

mijnpleegouders.nl
KvK 95827862 · ANBI